

РЕШЕНИЕ

№ 6084

гр. София, 26.10.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 20 състав, в публично заседание на 29.09.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Светлана Димитрова

при участието на секретаря Кристина Петрова и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **6802** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е образувано на 19.06.2019г., по искова молба, вх. № 18743/18.06.2019г. на А. П. Б., ЕГН [ЕГН], с адрес в [населено място], с която са предявени обективно съединени иски срещу Българска народна банка със седалище [населено място] с правно основание чл.2в, ал.1, т.1, вр. чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), по реда на чл.203-207 АПК.

1) Иск за сумата от 42 297.30,78 лв., представляваща обезщетение за причинени имуществени вреди, представляващи разликата между вложенията на ищцата в банкови депозити в Корпоративна търговска банка АД /в несъстоятелност/ общо в размер на 243 686,59лв. и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките депозит в размер на 196 000 лв., както и изплатената към датата на завеждане на иска от частичната сметка на масата на несъстоятелността сума, в размер на 5389 лева, ведно със законната лихва върху главницата, считано от момента на увреждането 20.06.2014г. до окончателното изплащане на сумата за обезщетение. Тази искова претенция е мотивирана с неосъществен достатъчен надзор от страна на БНБ за спазване на изискванията за ликвидност и на конкретни разпоредби от Закона за кредитните институции, изложени са твърдения за напълно формални надзорни действия и неизвършени фактически действия и бездействие на БНБ при упражняване на административна дейност, а с постановяване на решението на БНБ за отнемане на лиценза на К. за ищцата са настъпили тежки последици, което било в нарушение на

нейните имуществени права, защитени от разпоредби на закона.

2) Иск за сумата от 8 627 лв., представляващи обезщетение в размер на законната лихва за забавено плащане на обезщетение по гаранционната схема неналичен депозит от Корпоративна търговска банка АД в несъстоятелност, в размер на 196 000 лв. и за периода от 30.06.2014г. до 04.12.2014г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на завеждане на исковата молба - 18.06.2019г., до окончателното ѝ изплащане. Тази искова претенция е мотивирана с неизпълнение от страна на БНБ на задължението по чл.1 пар.3, буква и) от Директива 94/19/ЕО, относно гарантиране на депозитите, изменена с Директива 2009/14/ЕО поради прякото директно действие на разпоредбата на посочената директива. БНБ като институция, която осъществява банков надзор, е следвало да изпълни задължението си по посочената разпоредба на директивата и установи, че К. е неспособна да изплаща депозити считано от 20.06.2014г., още на 30.06.2014г. БНБ е следвало да направи констатацията, че депозитите са неналични и на същата дата да предостави достъп до депозитите на ищеца. Още на 20 юни БНБ се е позовала на изчерпване на ликвидните средства на К., свободата и преценката на БНБ счита за ограничени от сроковете по посочената разпоредба от директивата и по-специално от изискването за установяване на неналичността в срок от 5 работни дни. В конкретния случай депозитите продължили да бъдат неналични в продължение на три месеца след първоначалната им неналичност. Претендира се, че взетото решение по своя преценка от БНБ за преустановяване на изпълнението на всички задължения, включително и по гарантираните депозити, нарушавало правото на ЕС, като не позволявало достъп на вложителите до гарантираните им депозити, който достъп бил защитен от директивата.

В открито съдебно заседание ищцата редовно призована не се явява, не се представлява. Не се претендират се разноските по делото.

В исковата молба се твърди, че ищцата е била вложител в [фирма] по сключен рамков договор за платежни услуги, въз основа на който на ищцата са открити две банкови сметки за депозити в щатски долари и евро на обща стойност 243 686,59 лв. Сочи се, че в дълъг период от време БНБ не е изпълнявала задълженията си по закон и не е извършвала надзор върху [фирма]. В резултат БНБ не е имала надеждна информация и умишлено е заблуждавала вложителите като е подавала невярна информация за банката. Едва след поставяне на [фирма] под особен надзор е извършена и то частична оценка на активите и чак на 04.11.2014 г. БНБ констатира, че собственият капитал на банката е отрицателна стойност в размер на 3 745 313 хил. лв. Налице е неправомерно бездействие от БНБ по смисъла на чл.1, ал.1 ЗОДОВ изразяващо се в неизпълнение на законовите задължения по чл.2, ал.6 от Закона за БНБ /ЗБНБ/. За целия период преди 06.11.2014 г. БНБ неправомерно не е осъществил резултативни фактически действия и неправомерно не е наложила изискване за ликвидност към [фирма] в нарушение на чл.79в и чл.103а от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, както и наредбата по чл.39, ал.2 ЗКИ. С решение на С. Апелативен съд по т.д.№ 7549/2014 г. началната дата на неплатежоспособността е определена на 20.06.2014 г. За да се стигне до тази неплатежоспособност са били налице тенденции и обективно съществуващи факти, пазарни, финансови и банкови индикации много преди предприетите действия от БНБ и отнемането на лиценза на банката. Тъй като обаче БНБ не е упражнила изискуемия от закона надлежен надзор,

тези индикации и факти не са довели до съответните резултатни фактически действия. БНБ до преди 06.11.2014 г. не е издала нито едно рестриктивно решение или друг акт или индивидуален административен акт, за да не се стигне до отрицателна стойност на собствения капитал на [фирма]. Необходимата ранна намеса не е осъществена от ответника. Неизпълнението на законово вменени правомощия от БНБ се установява и в констатациите на одитния доклад на Сметната палата да дейността на банката пред периода 2012 г. – 2014 г. БНБ не е изпълнил и задължението си по чл.1, §3, б (i) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и Съвета, чийто норми имат пряко директно действие. Ответникът не е спазил сроковете за издаване решение за установяване на „неналичен депозит“. От това незаконосъобразно бездействие на БНБ на ищцата са причинени имуществени вреди в размер на 8 627,97 лв. представляваща законната лихва за забавено изплащане върху гарантирания размер от 196 000 лв. Тези формални надзорни действия на БНБ, както и бездействието ѝ при упражняване на нормативно вменени законови надзорни правомощия, са причинили имуществените вреди на ищцата.

От ответника е постъпил отговор, в който заявява, че оспорва иска като недопустим, неоснователен и недоказан. Твърди се, че в исковата молба не са изяснени какви точно са претърпените имуществени вреди. Сочи се, че за процесния период БНБ няма законови задължения да установява неналични депозити, поради което искът се явява недопустим. Не са налице всички елементи на фактическия състав на чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Позовава се на т.1. от диспозитива на Решението на СЕС по дело С-501/18. Излагат се съображения за липсата на незаконосъобразен акт, действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата, извършено при или по повод изпълнение на административна дейност. Сочи се, че БНБ не е бил компетентният орган, оправомощен да издаде акт за неналичност на депозити, тъй като изрично законодателно решение на този въпрос е дадено едва с измененията на ЗБНБ и ЗКИ с ДВ, бр.62/14.08.2015 г. Съгласно действащото законодателство за процесния период БНБ е била овластена единствено да издава административен акт за лишаване от лиценз, след издаването на който почва да тече срока, в който Фондът за гарантиране на влоговете в банки /ФГВБ/ започва да изплаща гарантираните суми. Не е съществувало в националното законодателство понятието „неналичен депозит“ и не е било предвидено издаването на акт за установяване на такава неналичност. Твърди се, че същите изводи следват и от Решение на СЕС по дело С-571/16, където изрично се казва, че „органът, който е нарушил правото на Съюза, се определя от националните съдилища при спазване на правото на съответната държава-членка“. Такъв орган няма определен преди изменението на ЗБНБ и ЗКИ през август 2015 г. Релевира се довод, че неиздаването на акт за неналичност не е фактическо бездействие, а правно такова и то подлежи на обжалване по реда на чл.149, ал.2 АПК и чиято отмяна е абсолютна предпоставка за основателност на иска за вреди. Сочи се, че ищцата не може да претендира вреди от обстоятелството, че след поставянето на банката под специален надзор не е разполагала със сумите по депозитите си, тъй като това поставяне на [фирма] под специален надзор е станало с Решение № 73/20.06.2014 г. и не е противоправно бездействие, а стабилен административен акт. Липсата на противоправност следва и от т.108 от Решението на СЕС по дело С-501/18. Не се установява и твърдяното нарушение на чл.1 от Протокол 1 към Европейската конвенция за защита правата на човека. БНБ не е лишила ищцата от собственост върху влоговете ѝ. Тя е продължавала да има вземане към банката и да

получава доходност от него. Твърди се, че липсват претърпени вреди от ищцата, тъй като липсва противоположно бездействие от страна на БНБ. Сочи се отново Решение на СЕС по дело С-501/18, където изрично се казва, че Директива 94/19 не дава основание да се счита, че вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавено изплащане на гарантирания размер на депозита му. Ищцата не твърди и не представя доказателства за реално претърпени вреди, загуби или пропуснати ползи. Претенцията за лихва, в размер на 8 627 лв. е неоснователна, тъй като това обезщетение се дължи от длъжника по главното вземане, а БНБ не е страна по облигационното правоотношение. Тъй като се претендира вреда от деликт, а не договорна такава, то тя трябва да се докаже, а не да се предполага. Няма данни имуществото на ищцата да е намаляло, нито да се е увеличил пасивът му, ищцата не сочи пропуснати ползи. През целия период на специален надзор до отнемане лиценза на банката на 06.11.2014 г. банката е начислявала възнаградителна лихва върху пълния размер на влога. С изплащането на гарантирания размер от 196 000 лв. е изплатена част от главницата и част от начислената върху нея възнаградителна лихва до 06.11.2014 г. Прави се довод, че чл.119, ал.5 ЗКИ е специален спрямо ЗЗД. Неоснователна е претенцията на ищцата, че търпи вреди от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г., тъй като ФГВБ започва изплащането не по-късно от 20 работни дни от датата на решението за отнемане на лиценза и този срок изтича на 25.07.2014 г. Неправилно е определена и крайната дата. Тя следва да бъде 06.11.2014 г., когато е отнет лиценза на [фирма]. В отговора се твърди, че липсва причинно-следствена връзка между твърдяното нарушение и евентуалните вреди. Сочи се, че БНБ не следва да отговаря за претендираната разлика между изплатената от ФГВБ сума и целия размер на депозитите на ищцата. В случая липсва противоположно поведение на БНБ и или нейни органи. Наведените в исковата молба оплаквания за нарушение на чл.47 от Хартата на основните права на ЕС са неоснователни. Не е налице твърдяното от ищцата бездействие, изразяващо се в неупражнен ефективен банков надзор. Неоснователни са и исковите за законна лихва с оглед неоснователността на главната претенция. В о.с.з. ответникът се представлява от юрк. Щ., който моли съда да отхвърли иска като неоснователен и недоказан. Претендира присъждането на юрисконсултско възнаграждение и разноските по делото. Представя писмени бележки. Представителят на СГП дава заключение за неоснователност и недоказаност на исковата претенция.

Съдът, след прецени поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, доводите и становищата на страните, намира за установено от фактическа страна следното:

На 27.12.2012 г. ищцата е сключила с [фирма] рамков договор за платежни услуги. С анекс към този рамков договор от 27.12.2012 г. банката е открила на ищцата сметка за преференциален безсрочен депозит в щатски долари № BG85 К. 9220 4145 8268 01 ВИС К.. С друг анекс от 02.01.2013 г. банката е открила друга сметка за преференциален безсрочен депозит в евро № BG23 К. 9220 4445 8628 01 ВИС К.. От приетото като доказателство писмо от [фирма] (в несъстоятелност), изх.№ 1171/22.06.2021 г. се установява, че както към 20.06.2014 г., така и към 30.06.2014 г. депозитите на ищцата са възлизали на 40 238,86 щ. д. и съответно 85 445,94 евро. Видно от Решение № ЗБН66-346 от 22.12.2015 г. на синдиците на [фирма] (в несъстоятелност) ищцата е вписана в списъка на приетите вземания на кредиторите с вземане в размер на 47 686,59 лв. Вземането е включено под № 102 в списъка по

чл.66, ал.7, т.1 от Закона за банковата несъстоятелност.

От представената сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на [фирма] (н) с приети вземания се установява, че на ищцата е разпределена сума в размер на 5 270,88 лв. Съгласно втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на [фирма] (н) с приети вземания на ищцата е разпределена сума в размер на 4 129,89 лв. При четвъртата частична сметка за разпределение на ищцата е разпределена сума от 2 435,49 лв.

По делото е приета съдебно-счетоводна експертиза, от заключението на която се установява следното: Както към 06.11.2014 г., така и към 04.12.2014 г. салдото по сметките на ищцата, вкл. натрупаните лихви е 7 852,04 щ. д. и 16 797,18 евро. Според чл.5 (1) от Анекса, Банката олихвява депозираната сума както следва:

Размер на депозираната

сума в единици	Лихва: Euro	Лихва: U.
От 1500 до 4999,99	4,5 %	3,5 %
От 5000 до 12499,99	5,5 %	4,5 %
От 12500 до 24999,99	6,5 %	5,5 %
над 25000	7,5 %	6,5 %

Лихвата се начислява и изплаща еднократно в края на всяка календарна година, но при положение, че депозираната сума е престояла не по-малко от 30 календарни дни от сключването на договора.

В приложенияте към преписката документи, вкл. Анекс №91801 от 27.12.2012 г. и Анекс №92414 от 02.01.2013 г. към Рамков договор за платежни услуги за потребители за откриване на банкова сметка при условията на преференциален безсрочен депозит, и Рамков договор за платежни услуги не се съдържа информация за размера на депозитите, както и за начислените лихви от датите на откриване до датата на закриване на същите. С оглед на това, че по влога към датата на подаване на информация за подлежащата на изплащане сума от [фирма] (в несъстоятелност) към ФГВБ, са налични средства, които представляват съвкупност от главница и капитализирани лихви до 06.11.2014 г., [фирма] (в несъстоятелност) не може да удостовери, каква част от изплатените средства чрез ФГВБ в размер на 196000 лв. представлява главница и каква – лихви. Остатъчното вземане, след изплащане на гаранцията по реда на БГВБ е в размер на 47686,59 лв. е включено под №102 в списъка по чл.66, ал.7, т.1 от Закона за банковата несъстоятелност на приетите от синдика на К. АД(в несъстоятелност) вземания, по които не са направени възражения. Горепосоченото вземане е формирано от сумите, останали по партиди на името на А. П. Б. след изплащане на гарантираната по закон сума в размер на 196 000 лв.

Лихвите върху сумата 196 000 лв. за всеки един от посочените периоди и при прилагане на договорения лихвен процент за депозитите в евро до 30.06.2014 г., в размер на 7,5% годишна лихва, а за периода от 01.07.2014 г. в размер на 2,74% съгласно Решение №82 на БНБ, както и при прилагане на договорения лихвен процент за депозитите в щатски долари до 30.06.2014 г. в размер на 6,5% годишна лихва, а за периода от 01.07.2014 г. в размер на 1,86% съгласно Решение №82 на БНБ, са следните: за периода 25.07.2014 г. - 06.11.2014 г. са в размер на 1 382,15 лв., за периода 30.06.2014 г. - 06.11.2014 г. - 1 750,01 лв., и за периода 25.07.2014 г. - 04.12.2014 г. – 1 765,32 лв.

Законната лихва за забава върху сумата от 196 000 лева за периода 25.07.2014-06.11.2014 г. е 5733,82 лв. Законната лихва за забава върху сумата от 196

000 лева за периода 30.06.2014-06.11.2014 г. е 7 098,95 лв. Законната лихва за забава върху сумата от 196 000 лева за периода 25.07.2014-04.12.2014 г. е 7262,83 лв.

При така установеното от фактическа страна и съобразно тълкуването на правото на ЕС, дадено в Решение на СЕС по дело C-571/16, съдът приема от правна страна, следното:

По допустимостта на иска:

Предвид нормата на чл.203, ал.1 и ал.2 от АПК - ДВ, бр.77 от 2018г., в сила от 01.01.2019г., съгласно която, исовете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от "очевидно нарушаващи правото на Европейския съюз" актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, да се разглеждат по реда на Глава единадесета от АПК "Производства за обезщетения", както и че за неуредените въпроси за имуществената отговорност ще се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушаване на правото на Европейския съюз, съдът приема, че предявения иск е допустим. Съдът приема, че БНБ е надлежен ответник в производството по обезщетяване на вреди по реда на ЗОДОВ, макар, че БНБ не е административен орган по смисъла на §1, т.1 от ДР на АПК, тя е държавен орган, а принципът за отговорност на държавите членки е валиден във всеки случай, когато държава членка наруши правото на ЕС, независимо от това кой е държавният орган, чието действие или бездействие е в основата на неизпълнението на задължението. Съгласно т.2 от ТП № 2/2014 от 19.05.2015г. на ОС на Гражданската колегия на ВКС и Първа и Втора колегии на ВАС, разграничителният критерий за приложимия правен ред (ЗОДОВ или чл.45-49 от ЗЗД) при претенции за вреди от дейност на органи, които не са част от изпълнителната власт, е основния характер на дейността на органа, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Когато вредите са причинени при или повод изпълнение на административна дейност, компетентни са административните съдилища. Без съмнение БНБ е натоварена с изключителна компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите - чл.2, ал.6 ЗБНБ. БНБ е компетентният орган за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, пар.1, т.40 от Регламент (ЕС)№ 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013г., а възложеното ѝ в чл.13 и чл.36 ЗКИ правомощие да издава и отнема лицензи на банки е естествено продължение на надзорната дейност върху тях. При тази своя дейност БНБ осъществява властнически правомощия, т.к. разполага с решаващи, регулиращи и санкциониращи функции спрямо банките, а отношенията по повод надзора с частноправните субекти, клиенти на тези банки, не са равнопоставени - В този смисъл Определение №

18/07.04.2017г. по дело № 15/2017г. на смесен петчленен състав на ВКС и ВАС. Съдът взе предвид разрешението дадено в т. 5 от диспозитива на решението по дело C-571/16 на СЕС, че разпоредбата на чл.4, пар.3 ДЕС, както и принципите на равностойност и ефективност, трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, съгласно която правото на частноправните субекти на обезщетение зависи от спазването на допълнително условие, вредата да е причинена умишлено от съответния държавен орган. Наличието на виновно поведение е елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане, при липсата на който не може да се ангажира отговорността и да се претендира обезщетение, но в контекста на отговорността от нарушение на правото на ЕС, понятието "виновно поведение" надхвърля понятието "достатъчно съществено нарушение", изведено от решението на Съда по обединени дела V. du P. F. Действително умишленото неизпълнение на задълженията на държавата, произтичащи от правото на ЕС или неизпълнението им поради непредпазливост да е елемент, който следва да се вземе под внимание при преценката за достатъчно съществения характер на нарушението, отсъствието на вина не води автоматично до отсъствие на "достатъчно съществено" нарушение, респективно не води до извод за липса на едно от задължителните условия за ангажиране на отговорността на държавата. Нарушението може да бъде достатъчно съществено и при наличието на други, обективни елементи, като липсата на свобода на преценка, висока степен на яснота и прецизност на нарушената правна норма, неизвинимият характер на евентуалната грешка при прилагане на правото. Наличието на вина придава достатъчно съществен характер на нарушението, но от друга страна липсата на вина не прави нарушението несъществено, изискването за виновно поведение по чл.45 от ЗЗД за да бъде ангажирана деликтната отговорност, надхвърля обхвата на понятието "достатъчно съществено нарушение", следователно редът за обезщетяване по ЗЗД е неприложим. Нормата на чл.204, вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ поставя изискване за предварителна отмяна на акта, от който се претендират вреди, но от друга страна от т.143 и т.146 от решението на СЕС по дело C-571/16 следва, че макар самото по себе си това изискване да не противоречи на принципа на ефективност, такова задължение може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, причинени от нарушение на правото на Съюза, ако на практика няма възможност за такава отмяна. Както е посочено в т.142 от решението и в т.77 от решението на СЕС по делото F., C-429/09, би било в разрез с принципа на ефективност да се изисква от увредените лица всеки път да използват всички правни способности за защита, с които разполагат, при положение че това би било прекомерно трудно или не е разумно да се

изисква от тях. В конкретния случай този стандарт се преценява от настоящия състав като изпълнен, т.к. при действащото към 2014г. законодателство и константната съдебната практика на ВАС, ищецът не би имал ефективен способ за защита. Следва да се посочи, че всички дела, образувани по жалби на вложители в К. срещу решенията на БНБ за поставяне на К. под специален надзор, за продължаване срока на надзора и за отнемане на лиценза на К. - при това с директно позоваване на Директива 94/14/ЕО и твърдение, че депозитите са станали неналични още с вземане на решението за поставяне на К. под специален надзор - са оставени от ВАС без разглеждане, по съображения, че тези актове не засягат права и интереси на вложителите, а създават задължения само за банката - определения постановени по адм.д. № 15546/2014 г; адм.д № 3892/2015; решение по адм.д № 11445/15 г. Предвид практиката на ВАС опитите на вложителите да приведат действащата към момента схема за гарантиране на депозитите в съответствие с Директива 94/19/ЕО са пресечени, освен това без разглеждане поради липса на правен интерес, са оставени и жалбите на акционерите срещу решението за отнемане на лиценза - определение на ВАС № 3725/02.04.2015г. по адм.д. № 3438/2015. Предвид изложеното е липсвал възможен процесуален ред, при който в рамките на ефективен съдебен контрол на актовете и действията на БНБ, да бъде извършена преценка за съответствието на българската схема за гарантиране на депозитите с изискванията на Директива 94/19/ЕО. При липсата на такава процесуална възможност и след като според действащото към момента законодателство актът, с който се отнема лиценза на банката е актът по чл.1 пар.3, буква i) от Директивата, на вложителите не може да се противопостави изискване, като това по чл.204, ал.1 от АПК - за предварителна отмяна на акта, т.к. това би било в нарушение на принципа на ефективност.

По същество съдът приема следното:

Съгласно чл.1, ал. 1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Деликтната отговорност по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвента, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Относно вината, противоправността и вредите не е налице отклонение от общия състав на деликтната отговорност. В конкретния случай се касае за вреди, причинени в следствие на административна дейност, изпълнявана от държавен орган. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или

общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда. При липсата, на който и да е от елементите на посочения фактически състав не може да се реализира отговорността на държавата по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Предявената искова претенция е за вреди, вследствие неправомерни бездействия на служители на Българската народна банка. Следователно исковата претенция попада в хипотезата на чл. 204, ал. 4 от АПК, като дали са налице бездействия и дали те са незаконосъобразни, се установява от съда в мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

Ноторно известно е следното: С Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, на основание чл. 115, ал. 1, т. 2 и 3, чл. 116, ал. 1, ал. 2, т. 2, 3, 6 и 7, във връзка с чл.103, ал. 2, т. 24 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/, [фирма] била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, притежаващи повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас. С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ констатирал, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на [фирма] под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ – за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014 г. С Решение № 138/06.11.2014 г. на основание чл. 36, ал. 2, т. 2, чл. 103, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 2, т. 25 и чл. 151, ал. 1, пр. 1 от ЗКИ и чл. 16, т. 15 от ЗБНБ, БНБ отнела лиценза на [фирма]. Съгласно т. 2 и т. 3 от това решение, на основание чл. 9, ал. 1 и ал. 6 от Закона за банковата несъстоятелност, следва да бъдат предприети действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и да бъде уведомен Фонда за гарантиране на влоговете в банки.

1. Според твърденията в исковата молба, ищцата счита, че за нея е настъпила вреда в размер на 42 297,30 лв., която вреда произтича от твърдяните бездействия на ответника. Тези бездействия са конкретизирани така: БНБ не е извършила надзор върху [фирма] и не е осъществила резултатни ефективни фактически действия и надзорни функции, насочени за изпълнение на вменените ѝ законови правомощия в чл.103а, във вр. чл.79в ЗКИ, чл.23 от Регламент (ЕС) 575/2013 г. и от Регламент 1093/2010; За целия период преди 06.11.2014 г. БНБ не е издала нито едно рестриктивно решение или индивидуален административен акт, за да не се стигне до отрицателна стойност на собствения капитал на банката; Отнемането на лиценза е иницирано не от БНБ, а от представители на [фирма].

Тези твърдения на ищцата са недоказани и не се подкрепят от събраните доказателства. Не се установяват твърдяните в исковата молба нарушения на българските закони и на правото на Европейския съюз. Данните по делото сочат, че невъзможността на ищцата да получи от [фирма] депозираниите си в тази банка

парични средства произтича от обстоятелството, че банката е неплатежоспособна, поради което именно ѝ е отнет лицензът и е открито производство по нейната несъстоятелност. Изпадането в неплатежоспособност на К. АД е свързано преди всичко с начина на управление на банката и взетите в тази връзка управленски решения от ръководните органи на същата. Обстоятелството, че законодателството предвижда наличие на надзорен орган на дейността на кредитните институции не води до извод, че неплатежоспособността на една банкова институция произтича от друго, още по-малко от дейността на надзорния орган. Действията на БНБ нямат за последица изпадане в неплатежоспособност на [фирма], а са реакция на факта, че банката фактически се оказва неплатежоспособна. Дори да се приеме, че БНБ не е извършвала ефективен банков надзор, то не той е причина за неплатежоспособността на [фирма], която е довело до невъзможност за ищеца да се ползва от вложенията си в пълен размер. Всичко изложено до тук сочи, че твърденията на ищцата, че претендираните вреди са настъпили от посочените от нея незаконосъобразни бездействия на ответника е неоснователна.

На първо място не се установиха твърдените незаконосъобразни бездействия. Също така липсва пряка причинно-следствена връзка между посочените от ищцата бездействия на ответника (независимо дали те са законосъобразни или не) и вредите, чието обезщетяване се търси в настоящото производство. Следва да се има предвид и т.57 от Решение на СЕС от 25 март 2021 г. по дело С-501/2018, където изрично се казва, че „след като предвидената в Директива 94/19 компенсация на вложителите в случай на неналичност на техните депозити е гарантирана, тази директива не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи“.

Съдът намира, че в предявения осъдителен иск за сумата от 42 297.30,78 лева, следва да бъде отхвърлен и на още едно основание. Както бе посочено по-горе, за да бъде уважен иск по чл.1, ал.1 ЗОДОВ следва да са налице всички предпоставки на сложния фактически състав на този законов текст. В случая от страна на ищеца не е доказано наличието на претърпени имуществени вреди. Такива ще са налице, ако се докаже намаляване на имуществото на ищцата, чрез намаляване на активите или увеличаване на пасивите (задълженията). В настоящия случай такова намаление не се установява, тъй като вземането на ищцата към [фирма] (в несъстоятелност) не е погасено. Видно от представените доказателства това вземане е прието и е в списъка на кредиторите под № 102. Нещо повече, при извършените разпределения ищцата е получила както следва: при първата частична сметка за разпределение - 5 270,88 лв. , при втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на [фирма] (н) с приети вземания на ищцата е разпределена сума в размер на 4 129,89 лв., а при четвъртата частична сметка за разпределение - 2 435,49 лв. или общо е получила сумата от 11 836,26 лв. Следва да се има предвид, че начинът на удовлетворяване на кредиторите в производство по несъстоятелност е законово регламентиран и в него не участва БНБ, поради което не би могла да отговаря за това кога, как и колко от вземането на кредиторите на банката ще бъде изплатено.

Вземането на ищцата все още не е обективизирано като вреда поради възможността да бъде удовлетворено. Вреда би настъпила едва след приключване на несъстоятелността и то само ако не ѝ е изплатена цялата сума.

С оглед изложеното съдът намира, че искът е неоснователен и недоказан и следва да

бъде отхвърлен. Предвид неоснователността на претенцията за присъждане на главницата в размер на 42 297,30 лева следва да бъде отхвърлен и акцесорния иск за присъждане на законната лихва върху тази главница, считано от 20.06.2014 г. до окончателното изплащане на сумата.

2. По отношение на предявения осъдителен иск за присъждане на сумата от 8 627 лв., представляваща обезщетение в размер на законната лихва за забавено изплащане на обезщетение по гаранционната схема за неналичен депозит за периода 20.06.2014 г – 04.12.2014 г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на сумата:

Искова претенция е за вреди, вследствие неправомерно бездействие на Българската народна банка по отношение на изпълнението ѝ на задължения, произтичащи от приложимо с директен ефект право на Европейския съюз в областта на изплащане на гарантирани депозити. През исковия период основополагащ акт в областта на схемите за гарантиране на депозитите е Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г., изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. Съгласно чл.10,§ 1 от тази директива схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка „i“. От своя страна чл.1, § 3, подточка „i“ определя, че „неналичен депозит“ означава депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. В същата подточка е даден и срок за това установяване – „компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми“. От горното следва, че за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите Директива 94/19/ЕО предвижда следната процедура: 1/ компетентният орган да се увери, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение /В този смисъл е и Решение № 11108/17.08.2020г., постановено по адм.д. № 10456/2016 г. на ВАС – III отд./. Тази разпоредба от директивата не е била транспонирана в националното ни законодателство за целия исков период и вкл. до 14.08.2015 г., когато е приет Закон за гарантиране на влоговете в банки. Следва да се има предвид, че съгласно т.4 от диспозитива на Решение на СЕС от 04.10.2018 г., постановено по дело C-571/16 „член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, има директен ефект“.

От доказателствата по делото се установява, че на 20 юни 2014 г., с писмо изх. № 4098/14 г. директорите на [фирма] са уведомили БНБ, че предвид наличните средства на банката по сметки и в брой, те няма да бъдат достатъчни за изпълнение на задълженията на банката в най-близко време. С последващо писмо от същия ден директорите на [фирма] уведомили БНБ, че към 12.06 ч. на 20.06.2014 г. е преустановено разплащането и всички банкови операции. От своя страна УС на БНБ е констатирал, че ликвидните активи на банката към 20.06.2014 г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост и с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ [фирма] била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност. Следователно още на 20.06.2014 г. БНБ е установила, че банката не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. С решението си от 20.06.2014 г. БНБ е констатирала, че К. е неспособна към момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити. Следователно за БНБ е съществувало пряко задължение да установи на 20.06.2014 г. „неналичност“ на депозитите в [фирма], произтичащо от директния ефект на разпоредбата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14 г. В т.60 от решението на СЕС по дело C-571/16 изрично е посочено, че срокът, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, е императивен и не може да бъде дерогиран. Неизпълнението на това задължение, пряко произтичащо от правото на ЕС, представлява „достатъчно съществено нарушение на общностното право“, доколкото разпоредбата на чл.1, параграф 3, б. i от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14 г. е пределно ясна и прецизна, създава императивни правила за държавите-членки да предприемат определени действия в предписаните срокове и бездействието на ответника излиза обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя. Нарушение е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата.

Предвид изложеното съдът намира, че е осъществена първата предпоставка на сложния фактически състав на разпоредбата чл.1, ал.1 ЗОДОВ – налице е незаконосъобразно бездействие от ответника.

Установено е, че за исковия период ищцата не е могла да се ползва от собствения си капитал, в размер на 196 000 лв. Това забавяне несъмнено е причинило вреда на ищцата. За вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания, поради което неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата им и обуславя причиняването на вреда. Тази вреда е пряка и непосредствена последица от незаконосъобразното бездействие на ответника, който не е взел решение за неналичност в императивния 5 дневен срок и е нарушил правото на Съюза. Съгласно чл.86 ЗЗД при неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата. Следователно размерът на причинената щета се определя от размера на законната лихва.

По отношение на началния и крайния срок на забавата съдът намира следното: Както бе посочено по-горе БНБ е разполагала с необходимите факти, за да може да достигне до извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3 i) от Директива 94/19/ЕО още на 20.06.2014 г. Следователно БНБ е в нарушение на чл.1, т.3, подточка „i“ от Директива 94/19 от 27.06.2014 г., когато изтича срокът от пет работни дни, определен в този нормативен текст. Постановяването на акт, с който се установява

неналичността на депозитите, обаче не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С този акт само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити. Съгласно чл.10, § 1 от Директива 94/19 ЕО схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка „i“. След като БНБ е следвало да вземе решение по чл.1, § 3, подточка „i“ до 27.06.2014 г., то срокът от двадесет работни дни по чл.10, §1 изтича на 25.07.2014 г. и ищцата започва да търпи вреди от следващия ден - 26.07.2014 г.

На 06.11.2014 г. БНБ отнема лиценза на [фирма], на практика установява неналичност и се стартира процедурата по компенсирание по чл.10 от директивата. От тази дата БНБ вече не е в незаконосъобразно бездействие, поради което от тази дата нататък обезщетение не се дължи. Следователно периодът, през който ищцата търпи вреди е от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. Размерът на обезщетението - законната лихва върху сумата 196 000 лв за този период следва да се определи съобразно заключението на вещото лице на 5 733,82 лв. За разликата над този размер и за периодите, извън посочения по-горе, искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен. Върху тази сума от 5 733,82 лв. обезщетение за имуществени вреди за периода 26.07.2014 г. - 05.11.2014 г. следва да бъде присъдена и законна лихва, считано от датата на предявяване на исковата молба до окончателното изплащане на главницата.

Предвид изложеното съдът намира, че за целия период от 26.07.2014 г. - 05.11.2014 г. са налице всички, кумулативно изискуеми по закон материалноправни предпоставки за ангажиране отговорността на ответника за вреди по чл.1 от ЗОДОВ – незаконосъобразно бездействие за изпълнение на задължение, пряко произтичащо от правото на ЕС, реално претърпени вреди от вида на твърдените и в претендирания от ищцата размер и причинно-следствена връзка между твърдените вреди и установеното незаконосъобразно бездействие.

Неоснователен е доводът на ответника, че към исковия период БНБ не е определен от националното и общностно законодателство като орган, който установява неналичност на депозити и това е сторено едва с изменението на закона през август 2015 г. /ДВ,бр.62/2015 г./. Съгласно чл.2, т.17 от Директива 2014/49 на Европейския парламент и Съвета „компетентен орган“ означава национален компетентен орган по смисъла на определението в член 4, параграф 1, точка 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. От своя страна чл.1, ал. 2, т.1 от ЗКИ определя, че Българската народна банка е компетентен орган в Република България за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 г. Следва да се има предвид, че в т.100 от Решението на СЕС по дело C-571/16 съдът изрично определя, че именно БНБ е компетентният национален орган, който следва да установи неналичността на депозитите.

Неоснователна е и тезата на ответната страна, че с изплащането на гарантираната сума от 196 000 лв. е платена част от главницата по влога и част от начислената лихва. Наистина има данни, че [фирма] е начислявала лихва върху депозита на ищцата до 06.11.2014 г. Но тази лихва не следва да се има предвид, тъй като в случая се касае за договорна лихва, основана на двата договора за платежни услуги, сключени между ищцата и ответника и има възнаградителен характер. Претендираното обезщетение

обаче само се определя чрез размера на законната лихва, но има съвсем друг характер, а именно санкционен. Вредата за ищцата в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал от 196 000 лв., и е независима от вземанията, които депозита към К. гарантира. В случая не е налице начисляване на лихва върху лихва. Както бе посочено по-горе касае се до различни по своята правна същност плащания. Начислената договорна лихва от [фирма] по депозитите на ищцата има възнаградителен характер и се основава на сключените между страните рамкови договори. От друга страна обезщетението за причинените вреди само се изчислява посредством законната лихва, но по своята същност има санкционен характер и не представлява лихва, а обезщетение. По отношение на претенцията за лихва съдът взе предвид, предявеното искане е за присъждане на такава с начална дата завеждането на исковата молба – 18.06.2019 г. и намира същата за основателна.

По разноските:

В съответствие с нормата на чл. 81 ГПК във вр. чл.144 АПК съдът следва да се произнесе по претенцията на ответника за присъждане на разноски. Ответникът не е представил списък на разноските по чл. 80 ГПК, но това обстоятелство не освобождава съда от задължението по чл. 81 ГПК, а единствено лишава страната от правото да иска изменение на решението в частта на разноските.

В хода на устните състезания процесуалния представител на ответника претендира за присъждане на юрисконсултско възнаграждение и разноските сторени по делото за вещо лице по СИЕ, в размер на 320 лева. Съдът намира че на основание чл. 10, ал.4 ЗОДОВ, на ответника следва да бъде присъдено юрисконсултско възнаграждение в размер на 89 лева, и съдебни разноски в размер на 284 лева съразмерно с отхвърлената част от иска и съобразно определеното в Наредбата за заплащане на правната помощ.

Съдебната практика, преди създаването на новата ал. 4, чл. 10 ЗОДОВ (ДВ, бр. 29/2019 г.) и след това (с оглед § 6, ал. 1 от ЗИДЗОДОВ (обн. в ДВ, бр. 95/29.11.2019 г.) отричаше присъждане, в полза на ответника, на адвокатско възнаграждение, след отхвърляне на искова молба, вкл. такава, предявена преди създаването на новата ал. 4. С Определение № 2/20.04.21 г., постановено от Първа и Втора колегия на ВАС и ОСС ГК ВКС, по т. д. № 1/19 г. бе отклонено искането на главния прокурор на РБ за приемане на съвместно тълкувателно постановление по въпроса: „В хипотезите на чл. 10, ал. 2, респ. на чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ дължи ли ищецът разноски за юрисконсултско възнаграждение, когато юридическото лице - ответник по иска съгласно чл. 205 АПК е представлявано в съдебното производство от юрисконсулт“. Отклоняването на искането е мотивирано, именно с последвалото законодателното разрешение - ал. 4 на чл. 10 ЗОДОВ и с това, че: *„новата алинея 4 на чл. 10 следва да бъде прилагана по отношение и на заварените дела, с оглед вече изразената ясна воля на Законодателя по този въпрос, и за да се избегне занаяпред различно третиране на сходни положения, различаващи се единствено по време; след влизане в сила на чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ поставеният по тълкувателното дело въпрос се явява „неуреден въпрос“, по смисъла на § 1 от ПЗР на ЗОДОВ за заварените дела и по силата на тази препращаща разпоредба приложение по тях следва да намерят нормите на чл. 78, ал. 3 и ал. 8 ГПК, които са идентични по смисъл с новото законодателно разрешение в чл. 10, ал. 4 ЗОДОВ“.*

Ищецът не претендира разноски, поради което по аргумент от противното на чл. 81 ГПК въпросът с тяхната дължимост съдът служебно не обсъжда.

Мотивиран така и на основание чл. 172 от АПК, Административен съд София-град, Първо отделение, 20-ти състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявения иск от А. П. Б., [населено място], [улица],ет.7, ап.№ 41, против Българска народна банка, за присъждане на обезщетение за причинени имуществени вреди, в размер на 42 297.30 лева, представляващи разликата между размера на вложените от ищцата в банката депозити на обща стойност 243 686.59 лв. и изплатената от Фонда за гарантиране на влоговете в банки 196 000 лв. плюс изплатените частично 5 389 лева, ведно със законната лихва върху главницата от 42 297.30 лв., начиная от 20.06.2014 г. до окончателното изплащане на сумата, като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Българска Народна Банка да заплати на А. П. Б., [населено място], [улица],ет.7, ап.№ 41, обезщетение за имуществени вреди, в размер на 5 733.82 /пет хиляди седемстотин тридесет и три лева и осемдесет и две стотинки/лева претърпени в периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г., в резултат на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в [фирма] в срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, пар. 3, буква i) от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, ведно със законната лихва върху главницата от 5 733.82 /пет хиляди седемстотин тридесет и три лева и осемдесет и две стотинки/лева, считано от предявяването на иска /18.06.2019 г./ до окончателното изплащане на сумата като ОТХВЪРЛЯ иска над уважения размер от 5 733,82 лв. до пълния предявен размер от 8627 лева и за периодите от 30.06.2014 г. до 25.07.2014г. и от 06.11.2014г. до 04.12.2014 г.,ведно с претендираната законна лихва от предявяване на иска, като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА на А. П. Б., [ЕГН] [населено място], [улица],ет.7, ап.№ 41 да заплати на Българска народна банка юрисконсултско възнаграждение, в размер на 89/осемдесет и девет/лева и разноски по делото, в размер на 284/двеста осемдесет и четири/лева. Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния административен съд на Република България в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: